

KYNOLOGIN KYNÄSTÄ - Maaliskuu 2026

MURREILMAISUJA HÄLVÄSTÄ

En olisi ikinä arvannut, että vanhoilla päivilläni minusta tulee ns. tekstinkäsittelijä. Tosin se on nyt vain sivubisnes, mutta mielenkiinto tekstien lisäksi ulottuu nykyään myös puhuttuun ilmaisuun. Eri murteet ovat alkaneet kiinnostaa ja vanhoista kirjoitetuista teksteistä määrätyn tyyppiset lauseen- ja sanapäätteet. Teen kotikyläni Kerimäen Hälvän historiikka ja siihen liittyvät olennaisesti yli 100-vuotiaan Hälvän Kirjastoseura Vaahdon vaiheet.

Vaahdon arkistossa on jäsenistön muisteluja ja kronikoita erityisesti kylään perustetun ompeluseuran kokoontumisista, kylän hiihtokilpailuista ja muistakin tärkeistä tapahtumista. Ompeluseuroihin kokoonnuttiin vuorotellen Hälvän taloihin, jotka edelleenkin ovat asuttuja. Tavallisesti kyseisten talojen emännät ja joskus isännätkin ”omalla tyyllillään” kirjoittivat selontekoja tapahtumista paksuun vihkoon, jossa ne pysyivät tallessa taas seuraavia kokoontumista varten. Vihko on edelleen olemassa ja arvioisin sen Vaahdon arvokkaimmaksi kirjalliseksi tuotteeksi. Emännät ja isännät ovat pistäneet parastaan.

Joihinkin vihkossa esiintyviin kieli-ilmaisuihin en aikaisemmin ole osannut kiinnittää huomiota. ”Oll’, mutt’, ees’, meill’ ja muut vastaavat ilmaisut tehostavat tekstien sanomaa. Sanan viimeisen konsonantin jälkeen kirjoitettu heittomerkki eli ”yläpilkku” tarkoittaa myös kyseisen sanan tai sen loppusoinnun korostamista.

Repliikkien alussa saattaa olla myös alapilkku ja lopussa yläpilkku ilmaisemassa, että kysymyksessä on repliikki. Mielenkiintoista – edellä mainitut kirjoitustavat voitaisiin vaikka palauttaa takaisin käyttöön. Kirjoittamisen oli aikoinaan onnistuttava kerralla. Musteella kirjoitettuja juttuja ei jälkikäteen oikein voinut korjailla.

Juha Herttuainen